

Téeríi feeñiyoha bíní Saŋ ra Kúnsëe

Téeríi beh, Saŋ daa bíní rí. Di won tih : iña won ɗi na ra ɓéeɓ, ɗi tíkké íl nē te kelohte wa a nufi. Di wonte biti ɗal Ruuhi Koope daa cép sun fi, ɗi na an waa bíní.

Jamanaa na waariya¹ ri ɗeef buuri Rom na mokil kerceenna bín fë mokli misikke ra, ɗi habute kúrúte gin filiɓ muluɓ hínú Patmos, helute dín fë. Homa¹ ri daaha ra, Ruuha cépé¹ sun fi na, ɗi na bíní iña feeñal ri Yéésú te ɗúhë¹ Koope na ra. Unna bíní rí rë, yuliɗ wa íl jaŋi paana di Aasi ti di wona¹ ri ri Yéésú filiɓ feeñiyoha feeñiyoh ri ri ra. Di wonte :

- yii leŋke ɗee yeeliya¹ Yéésú ndam ra (5.6-14),
- yii leŋke Har fa yera¹ Koope sarah ra, ɗi fi Yéésú (7.9-17),
- a yii leŋke aattiya¹ Koope a ɓëewë ɓéeɓ (20.11-15).

Ɓëyí fí jaŋi téeríi bee ɓéeɓ ay ot biti iña wonu filiɓ ra saamu toñi yen fi kerceenna nda yii mín yen daɓ ɓéeɓ, yen ham ngémí yen híin ndah ɓëyí fí ham níi ɗúmëenë rëe, tiyi ay bíníyú filiɓ téeríi pesa na ɗúméh rë.

Iña feeñal Yéésú Saŋ ɗa

¹ Téeríi bee ëmbë iña feeñal Yéésú-Kiristaa te kola¹ Koope na ra, teeɓi súrgë yí yee na saañ lahe te wulay wulay ra. Yéésú nék wol malaakii Saŋ na, Saŋ fa súrgíi rë, teeɓi baaha. ² Di fi Saŋ nék seede seedeyo dee biti iña ot ɗi ra ɓéeɓ Unni Koope, te ri wonte biti Yéésú-Kiristaa seedete ri. ³ Kon ɓëyí jaŋi téeríi bee a ɓëyí síkírëh rí ɓéeɓ te tík ɗí nufi, ay lah sos-keeñ ndah iña wonu filiɓ ra leŋ lah.

Unna bíníyú jañi yi paana ya ra

⁴ So' mi Sañ, daa mi bíní ðon fi ðëy íllí jañi yi paana ya deyi Aasi unni yeh : Koope fa húmú ně, ee na, te ac ayo ra líhë rën mal, on ðon jaamma ! Ruuh yi paana yi, yee hom fii ñaani nguur ki ra líhún rën mal, on ðon jaamma ! ⁵ Yéésú-Kiristaa, ði fi seedii kah-kah fa ðéǂpí koloh ðúudé rë, te ri buuri buurra feey fa ra líhë rën mal, on ðon jaamma !

Kiristaa faha'te yen te ri múcëlté yen bakaadði yen a ñif mi*. ⁶ Di pañke ní yen henute ðëewí nonu Nguur ki Koope, yen henute seeyoh yi Koope, ði fi Boffi. Di laha ndam, ði lahe doole dee ní kiri fi kirih ! Démiin !

⁷ Èlsí, ði ee ac ða, ñéeré'té a nérrë ! Bëewë ðéeǂ ay rii ot ní luka' ðëewë jabu ri ra. Bëewë feey fa ðéeǂ ay foñ, hawoh af ri. Ahañkay ! Démiin !

⁸ Koo-Yíkëe won tih : « Daa mi Alfaa daa mi Omegaa†, daa mi húmú ně, mi ee na, te mi ac ayo, so' fa mín ðéeǂ rë. »

Feeñiyohi Yéésú a Sañ

⁹ Daa mi koy-yaafon Sañ fa bok a ðon, yen henute yínë Yéésú ně rë di coono, nguur a múñ. Mi húmú kúru kúre gina na wonuu Patmos hom filiǂ kisi fë rë mi betute daaha, af waaraa na waare mi Unni Koope ra a yee na seedeyid mi Yéésú rë. ¹⁰ Bisi Yíkëe ín, Ruuh-Peseñ haalte so', mi kelohte un ðofohte filoon so' saleet man kúlúǂ kí na lúuǂ nen won tih : ¹¹ « Bíníyé iña ot fu ra, fu kéyrë' wë

* ^{1:5} 1.5 múcëlté yen bakaadði yen a ñif mi :Bëewë húmú ñeyaatu unni yee bín fë wora'i wa ðëewë rë, lahte na yí húmú bíníyú yii beh : hosse bakaadði yen a ñif mi. † ^{1:8} 1.8 Daa mi Alfaa daa mi Omegaa :Alfaa daa koy una ðéǂ di gerek ra, omegaa daa míllë'. Iti fi wa tígí dee daa ri bitih : Koope daa ðéǂ te daa ri míllë', mbée daa ri dalaana te daa ri ðúmëenë.

Ḃëy íllí jañi yi paana yi yeh : bi Efes, Simirne, Pergaam, Catiir, Sardes, Filadelfi a bi Lawodise. »

¹² So' mi heeltoh oli Ḃëe' na won soo na ra, mi ot lampa úrís paana. ¹³ Lahte mbínéefí mada' a ow húmú leelii lampa ya, Ḃekoh sabidoor, pokohte geñu úrís kinohi.

¹⁴ Fen fa afa naa' dúr, naa' ti lékít nen, íllë na ñah ti kíi nen ; ¹⁵ kotta man përemí teyute, séewísuté níi lante, moosute níi na tiriñ nen, una man di na tiila' mboowaanna kísí fë nen. ¹⁶ Di hampe hul paana ya' i ñamaa fi, jépílí laha' kañaa ana yi dahasute na Ḃúh Ḃúgë. Kanama man ndiñ-ndiñ na' nen taac.

¹⁷ Ola' mi ri ra, mi yíppée keen kotta ti húlíḂ' nen. Di tíkké ya' i ñamaa fi sun fi so' tígí daaha, won so' tih : « Ngana tíit ! Daa mi ḂéḂ te daa mi míllë'. ¹⁸ Daa mi Ḃëe' na pes Ḃa. Mi húmú húlté, ndaa mi ee pes Ḃa ee, te may pese peso faraaah. Daa mi lah sañ-sañ sun fi kúl kē a sun fi gin Ḃëewë húlú rë. ¹⁹ Kon bíníyë íña ot fu ra : yee lah yee ra a yee na ac fayu ra ḂééḂ. ²⁰ Síkirée mi won iti fi hulli paana ya ot fu ya' i ñamaa fi so' ra, a iti fi lampa yi úrísí paana ya : hulli paana ya daa malaaka yi jañi yi paana ya, te lampa yi paana ya daa jañi yi paana ya. »

2

Unna bíníyú yulíḂ' Ḃëy íllí jañii Efes ra

¹ Ḃëe' won so' tih : « Bíníyë malaakii jañii Efes fu won Ḃëewë tih : so' mi Ḃëe' ham hulli paana ya ya' i ñamaa fi so', ma na tíl hanndal ki lampa yi paana yi úrísë rë, mi won tee : ² so' mi otte yee pagu ron ra, légéyí ron, a míní múñën. Mi yúhté biti Ḃon míníh dék a Ḃëyí Bosse. Ḃëewë nē wonu biti wa i apootar te wa apootar neh ra, Ḃon semantaluute wa níi Ḃon yúhúté biti wa i feloh. ³ Don lahute múñ : af so' tahte Ḃon ñeyute coono, te Ḃon yedḂuuy. ⁴ Di filiḂ yaaha ḂééḂ nék, so' mi otte yin Ḃon

na : di húmú fahuu ðon so' ðéβéenë daal, henlay ðaaha !
⁵ Ëlsíi di daluu ron wun a ðee míllúu ron ra, ðon lof pesað
 ðon nimil di na húmú pesuu ron merees nen. Henay bah,
 may ac mi pah lampaa mi kélíð ðí tígë hom ði ra. ⁶ Di
 filiβ yaaha βéeβ nék, mi otte yii neβa'te so' ðon na : ðon
 wonuy yin iña na pagu βéewí Nikol ra dalaa ti so' nen.

⁷ « Bëyí lah nuf, kelaa yee won Ruuh-Peseñ βëy ílí jaŋaa
 ra. Bëewë nay βage ra, may waa on wa ñam na di koyyi
 kilka na ona' pes hom filiβ meey Koope ra. »

Unna bíníyú yulid βëy ílí jaŋii Simirne ra

⁸ Bëe' wonil so' tih : « Bíníyé malaakii jaŋii Simirne fu
 won βéewë tih : so' mi βëe' ðéβ te daa mi míllë' rë, so' fa
 húmú húl mi nimilte ma na pes ða, mi won tee : ⁹ so' mi
 otte súfúñ fon a ñagon, añcaŋ ðon lahute kat ! Mi kelohte
 iñi βossa na wonu βéewë sun fi ron ra, βéewë na damuu
 biti wa i yëwúð, wa βéewí Koope, ðeefa kaah neh. Wa
 goomal βéewí Seytaane doŋ ! ¹⁰ Yee na sayu ron súfúñé
 rë, ngënë néehí yin na. Síkíríi, Seytaane ay βekroh i ow
 ðon na kasu olsohi ron, ðon moklu níi hen waal sabboo.
 Hëbí híin níi húlën. May ron βek baanii ndami pesa na
 ðúmëh rë.

¹¹ « Bëyí lah nuf, kelaa yee won Ruuh-Peseñ βëy ílí
 jaŋaa ra. Bëewë nay βage ra ii ñee húlí ana fa. »

Unna bíníyú yulid βëy ílí jaŋii Pergaam ra

¹² Bëe' wonil so' tih : « Bíníyé malaakii jaŋii Pergaam
 fu won βéewë tih : so' mi βëe' laha' jépíllë laha' kaaña
 yi ana ya dahasu ra, mi won tee : ¹³ so' mi yúh tígë dékú
 ron ra. Don dékú tígë yípë' Seytaane nguur ki ra, kaa'eeh
 ðon habute soo na híin. Don taasuuy biti ðon gémútë së',
 níi luka' na húmú hawu Antipaas, ði fa húmú seede kah-
 kah soo na, húl ginon ra, gina dék Seytaane ra. ¹⁴ Di filiβ
 yaaha βéeβ nék, mi otte yin ðon na : lahte βéewí ewu

filiḅ fon ñeyuu iña yeeddë' Baalam ra, Baalam fa húmú ðek Balak nuf na fíir ðëy Israyel, tah wa ñame bo' yúul, wa na njaaliyuu ra. [✠] 15 Lahte ðëewí ewu filiḅ fon ḅal ñeyuu iña na yeeddúu ðëewí Nikol ra. 16 Kon léfí pesaḏ, henay baa mi ac ayo waalli yee mi haa' ðëewí yaa a jépílë na ḏúh ḏúk sè' rë.

17 « Òëyí lah nuf, kelaa yee won Ruuh-Peseḅ ðëy ílí jaḅaa ra. Òëewë nay ḅage ra, may waa naa on maana* ḏapoh ra, mi yeḏ wa la'i naa'i bíníyú tii hasi ow yéeh rí henay ḏëe' nay rii liile ra. »

Unna bíníyú yulíḏ ðëy ílí jaḅii Catiir ra

18 Òëe' wonil so' tih : « Bíníyé malaakii jaḅii Catiir fu won ðëewë tih : so' mi Koy Koope, so' fa íllí sè' na ñah ti kíi nen te kotti so' man përemí moosu mooso níi na tiriñ nen ra, mi won tee : 19 so' mi otte yee pagu ron ra : ḏee fahuu ron ow ra, ḏee gé múu ron so' ra, iñi wunna na pagiru ron morommon ra a míní múñën. Mi otte biti ḏee sawooruu ron légéyë leegi ra luk bee ḏéḅëenë. 20 Di filiḅ yaaha ḏééḅ nék, so' mi otte yin ḏon na : ḏon yeḏḏute belaa na wonuu Sesabel tík afi yonente ra, na múuyíḏ súrgë yí sè'. Daa ri ðek wa njaaliyoh a ñam bo' yúul. 21 Añcaḅ mi onte ri, mi yerisse heeyce ḏi lof pesaḏ, ndaa ḏi kaa'a'te yeris njaaliyoh. 22 Síkirée ! May rii fëníḏ, ḏi hen misikiḏ ; te ðëewë fanuu a ri ra, may waa tík coono fi misikke hém wa lofuy pesadi ḅosa na ðek wa belaa ra. 23 Mii teem daa kep, may hap koyyi belaa húl, hen ḏaa raa ðëy ílí jaḅaa ḏééḅ yúh biti yii hom nuf a yii hom keeñ ow ḏééḅ, so' mi yúh rí ; te yii paḅ ow ḏon na ḏééḅ, may ri rii yíníl. 24 Don fi ðëy Catiir nék, ḏon fa ðekuy affon iñi ḅossi yaa

✠ 2:14 2.14 Saame Kíní ðëy Israyel 25.1-2 ; 31.16 * 2:17 2.17 maan :daa ñama on Koope ðëy Israyel homuu wa luufa ra. Tikki fi maan daa : « Yee yi ḅal ! »

na yeeddúu yaa ra, te ñon yooduy yee na wonuu ñeewë “iñi lakoh yi Seytaane” ra, mi won ñon tee : mi tíkëy ron yin kay. ²⁵ Mi won ñon biti kep ñon ham yee habu ron ra híin níi mi nimil.

²⁶⁻²⁸ « Ñeewë nay page yee faha' mi ra níi míllëenë rë, ñeewí yaa daa ñagu. May wa yeñ sañ-sañ kola' mi Baaso' na ra, mi tík wë sun fi heetti kayya wa kúñ wë kúri híinté, wa ñakaya' wa ti yaañ nen. [☆] May waa yeñ hula na níiñ hagañ ña ñal. ²⁹ Ñeyí lah nuf, kelaa yee won Ruuh-Pesëñ ñey íli jañaa ra. »

3

Unna bíníyú yulid ñey íli jañii Sardes ra

¹ Ñee' wonil so' tih : « Bíníyé malaakii jañii Sardes fu won ñeewë tih : so' mi ñee' kúñ Ruuh yi paana yi Koope a hulli paana ya ra, mi won tee : mi otte yee pagu ron ra : ñeewë habuu biti ñon homu pes ñeef ñon húlúté. ² Kon yúuní ñon ham yee na waay' húl ñon na ra híin, toñeh ñon ñak ñi faf, ndée mi otte biti iñi wunna pagu ron ra tasa'te fíi Koope. ³ Nérsíi iña húmú yeeddú ñon a ñee húmú keluu ron Unni Koope ra ; hëbí në te ñon lof pesañ. Don yúunúuy, so' may ac bis ñon ii yéñ, mi beetti ron ti lohoh nen. ⁴ Di filiñ yaaha ñeeñ, i ow ewu filiñ fon Sardes ñee sísíbilúy búuñbí wë. Wa fi yah, funi wa ay ñeerë' ñani búuñbí naa' yi wa, ndah wa mitu ri mito.

⁵ « Ñeewë nay ñage ra ay ñekee búuñ naa' ti ñaa nen. Mii nís tii yi wa téerëe bíníyú tii yi ñeewë nay haale pesa na ñúmëh rë, mi won fíi Baaso' a fíi malaaka ya biti wa nonu soo na.

⁶ « Ñeyí lah nuf, kelaa yee won Ruuh-Pesëñ ñey íli jañaa ra. »

[☆] 2:26-28 2.26-28 Saame Kañaa ya 2.8-9

Unna bíníyú yulid ðëy ílí jañii Filadelfi ra

⁷ Bëe' wonil so' tih : « Bíníyé malaakii jañii Filadelfi fu won ðëewë tih : so' mi ðëyí selaa te daa mi kaaf ka ra, so' fa ham céebii Dawit buura, mi kúnís ðëe ow mínéh téy, te mi téy ðëe ow mínéh kúnís rë, mi won tee : ⁸ so' mi otte yee pagu ron ra. Mi yúhté biti ðon lahuy doole ní, ndaa ðon habute unni so' híin, ðon kaa'uute súugëhí sè'. Síkíríi ! Mi kúnísíðté ron íl fíiyën abah, bi fí yúhté biti ow mínéh ríi won. ⁹ Bëewë nonu goomal ðëewí Seytaane ra nék, feloh yi yaa damuu biti wa i yëwúð, wa ðëewí Koope te ðeefa kaah neh ra, may pañ níi wa ac yek fíiyën, wa yúh biti mi faha'te ron. ¹⁰ Hém ðon daa habu unni so' híin ti di naha' mi ri nen, wahtaa nay mii cépiré loola èldúnë ðéeb olsohi ðëewë feey fa ra, so' ðal may ron sëmlé'. ¹¹ Mi leñ nimil, hëbí yee habu ron ra híin toñeh ow ay aye ðeb baanii ndamon.

¹² « Bëewë nay ðage ra, may waa yíp filið Faam fi gaani Koope fi so' ti cíp nen, te wa ii naa koloh ta'. May bíní tii Koope fi so' sun fi wa, mi bíní tii gin Koope fi so' na ðal, gini baa daa Yerusalem fi hasa kola' sun, Koope fi so' cépíð ðí feey ra. May bíní tii hasi so' sun fi wa ðal.

¹³ « Bëyí lah nuf, kelaa yee won Ruuh-Peseñ ðëy ílí jañaa ra. »

Unna bíníyú yulid ðëy ílí jañii Lawodise ra

¹⁴ Bëe' wonil so' tih : « Bíníyé malaakii jañii Lawodise fu won ðëewë tih : so' mi ðëe' në wonuu Dëmín ðë, so' mi seedii kah-kah fa mit wëelíyëh rë, so' fa iña sak Koope ra ðéeb ñeya' soo na ra, mi won tee : ¹⁵ so' mi otte yee pagu ron ra. Don madu muluð nen : ðon sosuuy ðon woyuy. Don sosa' mbée ðon woy'koon daa nay géné ! ¹⁶ Ndaa ðon sosuuy ðon woyuy, ðon homu leelaa te yii baa ay tah may ron hok feey ! ¹⁷ Don habuu affon biti ðon lahute yin,

iñon béeḅ ee tíl rë, ḁon ñakuy dara ; ḁon anutee yíih ḁee mokuu ron a ḁee súfúñúu ron ra ! 'Don i ñékíḁ, ḁon i búumíḁ te ḁon lahuy yii ḁekun ḁon faannon ! ¹⁸ Yee nay mi ron wone ra daa ri biti ndék tee, ḁon ac ḁon lom úrís kah-kah soo na, ḁon caak yin. 'Don lomaaloh yéré naa' ḁal ḁon ḁekoh, ḁon ḁanilti hen faan holoḁ fii ḁëewë ḁon sopoh. 'Don saamaloh kilki ay paye íllën, ḁon yeel. ¹⁹ Mi hom wona' affi ḁëewë faha' mi ra mi tík wë waal. Kon kélii, ḁon lof pesaḁ. ²⁰ Síkiríi, mee caḁke ílí faam fa ra ma na laḁ ílë ; ḁëyi keloh un so' te kúnsíḁ së', may haal faami, funi bok loon.

²¹ « 'Bëewë nay ḁage ra, may waa yeris wa took hëbís së' ñaani nguur ki so' ti bee ḁaga' mi, mi payte mi tookke a Baaso' ñaani nguur ki ra nen.

²² « 'Bëyi lah nuf, kelaa yee won Ruuh-Peseḁ ḁëy ílí jaḁaa ra. »

4

Koope a ñaani nguur ki

¹ Filoon fi baaha, lahaatte yii feeñiyoh te so' : Hom homo níi mi otte íl kúnsëhté sun-Koo. Una na húmú won soo na man kúlúḁ kí na lúuḁ nen ra won so' tih : « Lawe dee mi teeḁ ḁo yee waḁ naa tíkëh rë. » ² Dee a ḁeh, Ruuha haalte so', mi otte ñaan nguur sun-Koo daaha ow tookke sun. ³ 'Bëe' na tak ti la'i miriñ luum a hilil nen. Kuḁ ki Koo na tak ti la'i na miriñ nen ḁal, gíiwté ñaani nguur ka. ⁴ Ñaan sabay ana a ñaan iniil (24) kay gíiwuté ñaani nguur ka, yi fí yúhté biti ḁaha sabay ana a ḁaha iniilli (24) ḁekuu búuḁ naa', ḁekuute baane úrís daa tooku sun. ⁵ Lahte héléyyí ḁofa' ñaani nguur ka ñéerë'té a i un a pilliḁḁi na tiil. Lampa paana na njaaroh fíyí, daa wa Ruuh yi paana yi Koope. ⁶ Yii manti kísí, heleḁ ti pilaatu nen hompe fíi ñaana. Mbínéeffí iniilli faanni wa béeḅ lííffé

íl ow, homute leelaa gíiwúté ñaana. ⁷ Bee d'éeḅ d'ē man gaynde nen, bee t'íkēh nē rē man yuuh fana nen, bee ñee na ra kúɗ' kanam ow, bee míllē' rē man njaaj fi hom pún nen. ⁸ Mbínéeffí iniilla, bina-bina waa na ḅéeḅ lahte paḅ pēenē yí lííffé íl. Wa dékúu yeek na' a elek wone tih :

« Fu peserj ! Fu peserj ! Fu peserj
 ḁo fi Yíkēe, Koope fa mín ḅéeḅ rē,
 ḁo fa húmú nē,
 fu ee na,
 te fu ac ayo ra. »

⁹ Wahtii homuun mbínéeffí iniilla kañe, wa ḅéyré, wa símé ḅēe' took ñaani nguur ka na pes faraaḅ ra, ¹⁰ ḅaha yi sabay ana a iniilla (24) yek fíi ḅēe' took ñaana ra, jaamiyee ḅēe' na pes faraaḅ ra, wa bet baane yi wa fíi ñaana wone tih :

¹¹ « Yíkēe Koope fi fun,
 daa fu yeeliyoh ndam,
 daa fu mit ḅéyíɗ,
 daa fu yeeliyoh doole di yee saka' fu iña ḅéeḅ rē.
 Daa fu faha' ri,
 daa tah wa hen. »

5

Téerēe ya' Har fi Koo

¹ Filoon fi baaha, mi otte téeríi túlúñú túlúñē hompe ya'i ñamaa fi ḅēe' took sun fi ñaani nguur ka ra ; hatinna ḅéeḅ ana bíníyúté, ḁi antee túlúñú síitɗúté sondeel, leewute leew paana. ² Mi otte malaakii mitte, ḅéyíɗté uni sun won tih : « Daa yeeliyoh kécísí leewwa, kúnís téerēe ? » ³ Ndaa sun-Koo neh, feey fa neh, filiḅ feey fa neh, lahay ḅéyí mín kúnís téerēe, olsoh yee filiḅ. ⁴ Ola' mi biti lahay ḅéyí yeeliyohte kúnís téerēe olsoh yee filiḅ ra, mi looyte looyi misikke. ⁵ Ow di ḅaha ya won so' tígí daaha tih : «

Ngana looy yaal ! Ole, gaynde fa tali Yudaa, sédí Dawit daa ðaŋ ; ði nay kécísé leewwi paana ya, kúnís téerée. »

⁶ Filoon fi baaha, mi otte Har caŋke leelii ñaani nguur ka, mbínéeffí iniilla a ðaha ya gíiwúté rí. Har fa man oolu oolo nen, lahte wic paana a íl paana yi daa Ruuh yi paana yi Koope, yee wolu feey fa ðééð rë. ⁷ Har fa acce ðeðpe téerée ya'i ñamaa fi ðëe' took ñaana ra. ⁸ 'Beya' ri téerée rë, mbínéeffí iniilla a ðaha yi sabay ana a iniilla (24) yípútée yek fíyí. Ow fi ow waa na ðééð hampe koraa a i annda úrís yi lííffé a cuuraay. Cuuraayi yaa nam daa maanam ðaŋŋi ðëewí Koope. ⁹ Wa na anuu yeek yeekaa has tabuu tih :

« Daa fu yeeliyoh ðeyi téerée,
daa fu yeeliyoh kécísí leewwa.

Daa fu húmú hawu sarah,
ñif mu tosiðte Koope ow,
ðëewí koluu talla ðééð,
wonadða ðééð,
heetta ðééð,
ginna ðééð.

¹⁰ Fu tahte wa nonute Nguur ki Koope
wa henute heet seeyoh yi Koope fi fun,
wa hen buur feey fa ðééð. »

¹¹ Mi homilte maa yeel, mi keloh i un malaaka caak gíiwúté ñaani nguur ka, mbínéeffé a ðaha ya. Wa madu pep feey nen caak, ¹² ðéyrúté unni wa sun na yeeku, tabuu tih :

« Har fa húmú hawu sarah ra
yeeliyohte doole,
yeeliyohte alal,
yeeliyohte hereñ a katan,
yeeliyohte ðéyíð,
yeeliyohte ndam a kañ ! »

¹³ Mi keliilte mbínéeffë ðéëð : yee sun neh, yee feey fa neh, yee filið feey fa neh, yee filið kısı fë neh ; mbínéeffë ëldúnë ðéëð na yeeku, tabuu tih :

« Bëe' took ñaani nguur ka ra a Har fa daa ron mitu kañ, daa ron mitu ðéyíð, daa ron yeeliyuu ndam, daa ron yeeliyuu sañ-sañ dee níi kiri fi kirih ! »

¹⁴ Mbínéeffí iniilla tabuu : « Démíin ! » Baha ya na yeku na jaamiyuu rek.

6

Har fa këcíssé téerëe

¹ Homilte níi mi ot Har fa këcíssé leewa ðéð ðë, mi kelohte un mbínéef yínë di mbínéeffí iniilla ðfohte ti pilliñ nen won tih : « Aye ! » ² Mi hen ðeh, mi ot pënís naa', ðëe' yaagoh ri ra hampe hél kas, ði yerute baane ðagoh, saañce a ndam, saañ ðagaat.

³ Har fa këcíssé leewi ana fa, mi kelohte mbínéefí ana fa foñke won tih : « Aye ! » ⁴ Pënís kay yíppée ðúh, luum cuy ti yuy kíi nen ; ðëe' yaagoh ri ra yerute sañ-sañ ði lík jaamma feey fa, ðëewë bëeméntée filið fi wa. Di yeru jépíli gaante !

⁵ Har fa këcíssé leewi éeyë fë, mi kelohte mbínéeffí éeyë fë foñke won tih : « Aye ! » Mi henil ðeh, mi ot pënís kay yíppée ðúh, ði súul ; ðëe' yaagoh ri ra hampe peeseyaa.

⁶ Mi kelohte yin ti un nen ðfohte leelii mbínéeffí iniilla na won tih : « Kílë súuné yínë daa ganjarma légéy ow bis múlgús, kílë bësí éeyë daa ganjarma légéy ow bis múlgús, yii leñke dúuléenë a bëeñë nék, ngana leð na ! »

⁷ Har fa këcíssé leewi iniil fa, mi kelohte un mbínéeffí iniil fa won tih : « Aye ! » ⁸ Mi olilte pënís kay yíppée ðúh, ði hilil ; ðëe' yaagoh ri ra ðëekúu kúl kë, gin ðëewë

húlú rē ñeete filooni. Wa onute sañ-sañ sun fi hatin yínē di hatinni iniilla feey fa, wa hap ðēewē dékú nē rē ðéēð húl a jépíl, a yaað, a jér ðos a rabbi sohoorute.

⁹ Har fa kécíssé leewi iip fa, mi otte i coonaa fēgērēh fi tígē na hawruu ra, coonaa yi ðēewē hómú bēemú ndah Unni Koope a yee hómú waariyuu wa Unna ðēewē rē. ¹⁰ Coonaa ya na fōgu sun wonu tih : « Koo-Yíkēe, ðo fa sela te daa fu kaaf ka ra, fu seh yi aattiya'i ðēewē feey, fu yíllíð fun di yee kéendúu wē ñif mi fun feey ra ? » ¹¹ Tígí daaha, ow fi ow waa na ðéēð yerute sabidoor naa', wa wonute biti wa sehaaloh yutuud ní koy-yaayyi wa, ðēewē wani wa hómú boku légéy rē hawu húl ti wa nen paay, ac mitsid wa.

¹² Mi henil ðeh, mi ot Har fa kécísílté leewi pēenē fē, feey fa yíppée hégíy'ēh hégíy'ēhí misikke ; na'a súulté kúk ti bílées nen, di teem céyín fē ðéēð luumpe cuy ti ñif nen ; ¹³ hulla sun na keen feey ti koy eenni hililli ngilaaw gaan hégíy tala nen. ¹⁴ Sun-Koo hente fur saañce ti téeríi túlúñú túlúñē nen ; ðaŋŋa a ginna kísí fē ðéēð ðofute ílýyē hómú wē rē. ¹⁵ Buurra feey fa, njíttē, kélfē yí soldaarra, yíkēe yí alalla, jammaarra, ñamma a ðēewē lahuu affi wa ra, ðēewē ðéēð na ðapuu filið killa, na lakuu la' yi gaanna ðaŋŋa, ¹⁶ wa na wonu ðaŋŋa a la' yi gaanna tih : « Bēpí sun fi fun, ðon ðap fun fun lakoh íllí ðēe' took ñaani nguur ka ra, fun wuloh haayi keeñ Har fa, ¹⁷ ndah bisi gaana lahte, bisa haaya' keeñi ní haay ra ! Daa nay naa múcé ? »

7

Bēewē tinnúu rē

¹ Filoon fi baaha, mi otte malaaka iniil cagute hatinni iniilla feey fa, fútúté ngilaaw ma na haala' ílýyí iniilla ra, kaa' ri lað sun fi feey fa, sun fi kísí fē a sun fi kilikka.

² Mi otte malaaka kay ðal, bi kola' waal púlëen na' na ac. Di kúdté tiij ñaasaa, bee Koope fa na pes ða hom tîindë' rí rë, ðéyídté uni sun na won malaaka yi iniilla yeru sañ-sañi yahun wa feey fa a kísí fë rë tih : ³ « Bëyít, cëgí ! Ngënë lébí feey fa, ngënë lébí kísí fë, te ngënë lébí kilikka te ðeefa yen ñëesíh súrgë yí Koope púk, yen tîindë' wë. » ⁴ Tígí daaha, mi kelohte ðee teyu ðëewë ñaasu púk tîindúuté rë : wa henute ow júní tíméer a ow júní sabay iniil a ow júní iniil (144.000). Tal fi tal di talli sabboo a ana ya Israyel ðééð, ow júní sabboo a ow júní ana tîindúuté (12.000) : ⁵ ow júní sabboo a ow júní ana di tali Yuda ; ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Ruben ; ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Gaat ; ⁶ ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Aseer ; ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Neftali ; ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Manase ; ⁷ ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Simewoñ ; ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Léwí ; ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Isakaar ; ⁸ ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Sabuloñ ; ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Suseef ; ow júní sabboo a ow júní ana (12.000) di tali Bejsame.

Bëewë bekuu búubí naa' ya ra

⁹ Filoon fi baaha, mi otte dúukéli ðëewí ow yéeh ðee teyu wa ra caak, dúukéli ðëewí ðúhúu ginna ðééð, talla ðééð, heetta ðééð a wona ða ðééð. Wa cagute fíi ñaani Nguur ka, fíi Har fa yera' Koope sarah ra, ðekuute búub naa', habute soor-soor ya' yi wa. ¹⁰ Wa ðéyrúté unni wa sun na wonu tih :
« Múc kola' Koope fi yen na,
ðí fa took ñaani Nguur ka ra,

múc kola' Har fa yera' ri sarah ra ! »

¹¹ Malaaka ya ðéeb gíiwuté ñaani Nguur ka, gíiwuté ðaha ya a mbíneeffi iniilla, yeðduute lfhúuté kíp feey fii ñaana na jaamiyuu Koope ¹² na wonu tih :

« Ahaŋkay ! Koope fi yen daa mit kañ,

daa ri yeeliyoh ndam,

daa ri yeeliyoh hereñ,

daa ri mit sím,

daa ri mit ðéyíð,

daa ri yeeliyoh doole a katan dee níi kiri fi kirih !

Ðémín ! »

¹³ Ow di ðaha ya meelte so' won tih : « Bëewí yee ðéeb ðekuu búuð naa' ra, fu yúh daa wa i wa a tígë koluu wa ra a ? » ¹⁴ So' mi won ði tih : « Daa fu gisa' so' na kat ðahaa ! » Di won so' tígí daaha tih : « Yee daa ðëewë ñeyu mogi misiga ra ; wa hosu búuðbí wë hoso, wa ðukutu wa ðukuto a ñif mi Har fa yera' Koope sarah ra níi naa'te. ¹⁵ Yii baa daa tah wa hom fii ñaani Nguur ki Koope, wa na jaamiyuu ri na' a elek filið Faam fi gaani Koope. Bëe' took ñaani Nguur ka ra ay waa uuf. ¹⁶ Wa wocute yaab a sifiroh ; na' wocce tami wa, op wocce mokli wa, ¹⁷ ndah Har fa yera' Koope sarah hom sun fi ñaani Nguur ka ra daa nay hene níiréhí wë, kúð wë culli mulaa na ona' pesa na ðúméh rë. Te Koope ay moos muun ma íllí wë níi lan. »

8

Leewi paana fa

¹ Har fa kécíssé leewi paana fa, sun-Koo hente tid' níi mitte genwal wahtu. ² Mi otte malaaka yi paana ya na homu fii Koo ra ; wa yerute kúlúð paana.

³ Malaaka kay acce caŋke hëbís tígë na hawruu ra, hampe annda cuuraay, bi tíbúu úrís. Di yerute cuuraay

caak, yí ði ay waa yeree sarah sun fi tígë na hawruu ra fii ñaani nguur ka, ñéerë' a ðañji ðëewí Koope. ⁴ Dúukíi cuuraaya hom ya' malaakaa ra ðéyréhté na saañ Koope na ñéerë'té a ðañji ðëewí Koope. ⁵ Filoon fi baaha, malaakaa toffe na kíi kē sun fi tígë na hawruu ra túmpé anndaa, bette ri feey fa. Tígí daaha, pilliŋa tiilte, i un ðofohete, héléyyë takke, feey fa na hégiyëh.

Kúlúḅḅë

⁶ Malaaka yi paana ya kúru kúlúḅḅí paana ya ra cagute na waayu fiisi kúlúḅḅë.

⁷ Malaakaa ḁéḅ ḁë fiisse, i ḁiŋ galaas a kíi ñéerë' a ñif na keen feey fa : hatin yínë di hatinni éeyë yë feey fa tampe ní muuyte, hatin yínë di hatinni éeyë yí kilikka tampe ní muuyte, gaaw fi hilila ḁéḅ tampe ní muuyte ḁal.

⁸ Malaakii ana fa fiisse, yin júndëŋ ti ḁaŋi njaaroh kíi nen betute filiḅ kísí fë, hatin yínë di hatinni éeyë yí kísí fë yíssëhté ñif. ⁹ Hatin yínë di hatinni éeyë yí mbínéeffë na pesu kísí fë rë húlúté, hatin yínë di hatinni éeyë yí gaalla filiḅ kísí fë yahte.

¹⁰ Malaakii éeyë fë fiisse, huli gaani na kaḁ ti njaar kíi nen kola'te sun keente feey : ði keen sun fi hatin yínë di hatinni éeyë yí laah ya, a culli muluḅḁa. ¹¹ Hula wonuu Beedok. Hatin yínë di hatinni éeyë yí mulaa hente haay, te ow caak di ḁëewë hanu na mulaa ra húlúté ndah haayi mulaa.

¹² Malaakii iniil fa fiisse kúlúḅ kí, hatin yínë di hatinni éeyë yí na'a laḁute, hatin yínë di hatinni éeyë yí céyín fë laḁute, hatin yínë di hatinni éeyë yí hulla laḁute ní hatin yínë di hatinni éeyë yí niiñi wa ḁéḅ yímpé : hatin yínë di hatinni éeyë yí niiñi na'a a elga ḁéḅ yímpé.

¹³ Mi homilte maa yeel, mi kelohte njaar fi na pún sunaa-sun, una hente sun daŋ won tih : « Mas ! Mantee mas ! Mas ðëewë feey fa nay maasee fiisi malaaka yi éeyë yë tasu fiisi kúlúḅḅí wë rë ! »

9

Kúlúḅ kí iip fa

¹ Hompe ní malaakii iip fa fiisse kúlúḅ kí. Tígí daaha, mi otte huli kola' sun keente feey, yerute céebí ngaara mi nuŋi nooda. ² Di kúníssé ngaara ma, d'úukíi man d'úukëe njaar kii nen d'ofohete na, na'a a deyi baa ḅééḅ ñúussé. ³ Lahte payyí d'úhúté d'úukëe, hasaluute feey fa ḅééḅ ; wa onute doole tawaa ti dagal nen. ⁴ Wa túuyúté biti wa ḅanti leḅ gaaw fa feey fa, gañcaha, a kilikka ; wa túuyú yejohi ðëewë púkkí wë tíinnúuy a ñaasii Koope ra kut. ⁵ Wa nahuy biti wa ay waa hawe húl, wa nahu biti wa ay waa page iñi misikke ní hen céyín iip. Te yii misiga nay wa waa page ra, ay made biti dagal tap ow nen. ⁶ Waalli yaaha, ðëewë ay faha' húl, wa ii rii ot ; wa ay saam kúl kē ndaa kúl kē ay waa hegee hegoo !

⁷ Payya madu pēníssí cagute saañ haa' nen. Mante ti baane úrís nen hompe affi wa, kanammi wa man kanam ow nen ; ⁸ fen fi wa man fen ow beḅḅ nen, síssí wë man síssí gaynde nen ; ⁹ búuḅ tiñ daa húun araalli wa, yodadi paḅḅi wa man yodaḅ sareetti pēnís caakki homu múké na suu haa' daa na hécu wë nen. ¹⁰ Wa lahuu lúk, ñéeré' a suut ti dagal nen, te wa onute sañ-sañ wa mokle ðëewë a lúkkée ké wë yaa ní hen céyín iip. ¹¹ Malaakii ngaara mi nuŋa daa buuri payya. Di hínú « Abadon » di ébrë, mbée « Apoliyon » di gerek, daa ri « bee na yah ra ».

¹² Daaha, loola d'éḅ d'ë gétté, lool ana kay ee ayil ra.

Kúlúḅ kí pēnë fë

¹³ Malaakii pëenë fë nampee fiis kúlúß kí ßal, mi kelohte uni kola' wicci iniilla tígí hawraa yugusuu úris hom fii Koope ra. ¹⁴ Una won malaakii pëenë fë kúđ kúlúß kë rë tih : « Pëkísé malaaka yi iniilla pokalsuu hëbís Efarat, laahi gaana ra. » ¹⁵ Daaha, malaaka yi iniilla pëkísuté. Daa wa malaaka ya húmú waayđu kíilí baa koon ða, di céyín fi bah, bisi baa a wahtii baa koon ða kep, wa hap hatni yínëe di hatinni éeyë yí ðëewë feey fa ra. ¹⁶ Goomali soldarra yaaguu pënissë ñëerúu a wa ra henute ow miliyoŋ tíméer ana (200.000.000). Dee teyu wa ra, mi wonuu ri ðaaha. ¹⁷ Yii leŋke pënissë a soldarra nék, wa feeñiyuu so' ðeh : wa ðekuu búuß tiŋ luum cuy'ti yuy kíi nen, yí tappe búlëh ti sun-Koo nen, mbaasaante ti pënnđel tuutaabi đúukísírú đúukísírë nen ; wa fi pënissë nék, affi wa man af gaynde nen, búkkí wë na đúh kíi, đúukëe a gél-kíi. ¹⁸ Daaha, hatin yínë di hatinni éeyë yí ðëewë húlúté loolli éeyë yí yah : kíi kë, đúukëe a gélë dúh búkkí pënissë rë. ¹⁹ Doolii pënissë đúhë' búkkë ndaa na đúh në lúkkí wë ßal, ndah lúkkí wë man goŋ nen te kúđté af. Te wa mokluu ðëewë a affi yaaha.

²⁰ Di filiß yaaha ðéeß nék, ðëewë fúsú loolli yaa ra kaa'uute lofisoŋ di iña yugusuu wa a ya' yi wa ra. Wa habute na jaamiyuu ala ya, a ala yi tíßúu úris, tiŋ héliis, përem, yee peluu la' a kilik ra : ala yi na ëlíh, na kéliih te na tílíh. ²¹ Wa kaa'uute woc bëemëntë', pagađđi luunni wa, paŋ yii tappe njaaliyoh ðéeß, a loh.

10

Malaakaa a téerí yutuuda

¹ Mi henil ðeh, mi otte malaakii mitte kola'te sun na cép, lambote nér, kuđ ki Koope hompe afa ; kanama man na' nen, kotta man cíp kíi nen. ² Di hampe téeré yutuud,

bi kúnsúté ya'i, tíkké kodi ñamaa fi sun fi kísí fë, kodi sugu fa hompe sun fi feey fa. ³Di ðéyídté uni sun na ðaañnjoh ti gaynde fi na foŋ nen. Una na lús, pilliŋŋi paana ya na tiil. ⁴So' mi saañ bíníi yee won pilliŋŋa ra koon, mi kelohte un kola'te sun won so' tih : « Yee won pilliŋŋi paana ya ra ðanay ðúh ðúkú, te ngana bíní ! »

⁵Tígí daaha, malaakaa ot mi caŋke sun fi kísí fë a sun fi feey fa ra, ðéyídté ya'i ñamaa fi sun, ⁶na añoh di tii Koope fa na pes faraah, sak sun, sakke feey, sakke kísí fë a iña hom filiḅ fi wa ðééḅ rë, won tih : « Leegi seha doyte ! ⁷Malaakii paana fa fiise kúlúḅ kë rek, Koope page yee nufi, ti di húmú wona' ri súrgë yí, yonente ya ra nen. »

⁸Filoon fi baaha, una na húmú keloh mi ðúhë' sun ra wonil so' tih : « Paye fu ðeḅ téerëe kúnsú hom ya' malaakaa caŋ sun fi kísí fë a feey fa ra. » ⁹Mi leḅohte malaakaa mi meelte ri téerëe, ði won so' tih : « 'Beye fu ñam, ay made kúum nen neḅ ðúkú ndaa lah lowu raa ay haay dé' ! » ¹⁰Mi tahte téerëe ya' malaakaa, mi ñampe ri. 'Di man kúum nen neḅ ðúk së', ndaa hona' mi ri ra, loo so' ðééḅ na haaya'.

¹¹Tígí daaha, mi wonu tih : « Fu waḁtee waareyaat di tii Koope yii leŋke heet caak, gin caak, wonaḁ caak a buur caak. »

11

Seede yi ana ya

¹Filoon fi baaha, mi yerute duuḁ béhëer, bi saamu nataa, una won so' tih : « Paye fu nat Faam fi gaani Koope a tígë na hawruu ra, fu kín ðëewë në jaamiyuu filiḅ ra. ²Ndaa ngana nat baylii ëssí Faam fi gaana, ndah ði yedḁuute ðëewë nënín ðëewí Koope ra. 'Bëewí yaa nay togisee Yerusalem gini selaa níi hen céyín sabay iniil a

céyín ana (42). ³ So' may wol seede yi ana yi so', wa ay ðekee saaku ti jëtíð' nen, wa léhín unni so' ní hen bis júnní a bis tíméer ana a bis sabay pëenë (1.260). » ⁴ Seede yi ana ya daa talli ëlíiffi ana ya a lampa yi ana ya hom fíi Yíkíi ëldúnë rë. ⁵ Bëyí fí nar waa paŋ yin ðos, kíi nay ðúhé ðúkkí wë muuyil kaa'oh yi wa. Ahaŋkay, ðëyí nar waa paŋ yin ðos rek ay húlée ðaaha. ⁶ Wa lahute sañ-sañ wa téy sun-Koo, Koo ðanti toð wahtaa nay waa léhínee unni kola' Koope na ra. Wa lahute sañ-sañ wa yídís muluðba ñif, wahtii neba' wa wa cépíð' loolli caakki bokaay feey fa.

⁷ Wa woc seedii wa raa, raba nay ðúhé ngaara mi nuŋa ra ay wa yejoh, ðaŋ wa, hap wa húl. ⁸ Búudé yí wë ay tase këemí gini gaana sëeddúu « Sodom » mbée « Ésip », tígë daayuu Yíkíi wë kurwah ra. ⁹ Ay hen yii mit bis éeyë a caan, búudé yí wë ay home daaha, heetta ðéeð, talla ðéeð, wonaðða ðéeð a ginna ðéeð ole wa, kaa' biti wa hacu. ¹⁰ Keeñni ðëewë feey fa ay sos di húlë húlú wë rë, wa ay yeranta' kuun ndah yonente yi ana yi yaa moklute wa.

¹¹ Ndaa filoon fi bissi éeyë yë a caan fa, Koo wolte coonaa, ðekke ri búudé yí yonente yi ana ya, wa koluute. Bëewë olu wa ra ðéeð tíítú tíítë níi tíit ! ¹² Yonente yi ana ya koluute uni ðéyrëhté kola'te sun won wa tih : « Lëwí sun dee ðon ! » Tígí daaha, lahte nérí húunté wë, wa na lawu sun, kaa'oh yi wa na tíkú íllí wë në ngëey. ¹³ Dee a ðeh, feey fa hégyëhté hégyëhí misikke ; hatin yínë di hatinni sabboo yi gina bëppé, ow júnní paana (7.000) tíkké húlúté në. Bëewë múcú në rë tíítúté, wa na kañu Koope fa sun.

¹⁴ Daaha, looli ana fa gétté, éeyë fë leŋ ac !

Kúlúð kí paana fa

¹⁵ Malaakii paana fa fiisse kúlúḅ kí, lahte unni ḅéyrèhté keluute sun-Koo na won tih : « Nguur ki èldúnè ee ya' Yíkí yen leegi a ya' Buura ḁi fal ri ra, te ii naa koloh ta' ! »

¹⁶ Tígí daaha, ḅaha yi sabay ana a ḅaha yi iniilla (24) tooku ñaanni nguur ki wa hëbís Koope ra yeḁḁuute líhúuté kíp feey na jaamiyuu Koope ¹⁷ na wonu tih :

« Koo-Yíkëe fë mín ḅééḅ rë
ḁo fa ee na te fu húmú nè rë,
fun na símú rë di yee míllë' fuu caᅇ
fu ḅeḅpe dooluu fu yíppé nguur ku ra.

¹⁸ Heetta húmú dee na haayluu,
ndaa daa fu haayloh woteh.

Wahtaa nay fuu aattiyee ḅëewë húlú rë lahte,
wahtaa nay fuu waafe súrgë yú,
wa fa yonente yu ra,
wahtaa nay fuu waafe ḅëewú,
wa fa ḅëewë neehu ro ra,
wa yahun ow gaan mbée baadoole ḅééḅ ;
daa ri wahtaa nay fuu ḁakayee ḅëewë rë,
ḅëewë yahu èldúnë rë. »

¹⁹ Tígí daaha, Faam fi gaani Koope sun kúnsèhté, wahandii Kootaa feeñce filiḅ. Héleyyë tiilte, i un na won, pilliᅇᅇa na faaḁ, feey fa na hégíyëh, ḁi na bacal i ḁiᅇ galaas.

12

Bëyí ḅelaa a niᅇkinaᅇka fa

¹ Filoon fi baaha, lahte yii éemílë'té feeñiyoh te sun : yaa ow ḅeḅḅ, ḁi ḅekoh na'a, céyín fë hompe kotti feey, baanii laha' hul sabboo a hul ana hompe afa. ² Belaa húmú loo. Bi ham lowa nék, ḁi na foᅇ ndah misik.

³ Tígí daaha, yin kay feeñiyaatte sun : niᅇkinaᅇka gaan, luum cuy, bi laha' af paana a wic sabboo. Affi paana ya

ḄééḄ Ḅekute baane-buur. ⁴ Hatin yínë di hatinni éeyë yí hulla sun ḄééḄ lúk niŋkinaŋka fa paḁte wa, lasse wa feey fa. Di fi niŋkinaŋka fa nék, hompe fíi Ḅelaa na saaŋ Ḅésilé rë na woh biti ḁi Ḅésíil rëe ndín, ḁi ñam baakera. ⁵ Belaa Ḅésíilté, lahte koy yaal. Koy ki yaali baa daa ri bee nay kúré heetta ḄééḄ kúrí híinté rë. Bi hom niŋkinaŋka fa na seh, límúu kúkëyë, ḁi yíppée pahu kúrúte hompe hëbís Koope a ñaani nguur ki. ⁶ Di fi Ḅelaa nék, hegohte saaŋce luufin, ḁeef Koope liiltee rii saamid' tígí homa ri daaha, ḁi tooppituu níi hen bis júnní a bis tíméer ana a bis sabay pëenë (1.260).

⁷ Tígí daaha, haa'a takke sun-Koo : malaakii gaana na wonuu Misel ra a këewí na haa'uu a niŋkinaŋka fa a këewí. ⁸ Misel a këewí Ḅagute niŋkinaŋka fa a këewí. Ḅaguu niŋkinaŋka fa a këewí rë, wa ḁëmlíh sun-Koo. ⁹ Puŋkal mi niŋkinaŋka fa líkúte. Di fi goŋ fee kíilë na húmú wonuu tuumaloh mbée Seytaane ra, ḁi fa na húmú nofa' Ḅëy ëldúnë ḄééḄ rë líkúte betute feey, Ḅani këewí.

¹⁰ Mi yíppée keloh uni Ḅéyrëhté kola'te sun-Koo won tih :

« Wahtu múc lahte leegi,
wahtaa teeḄa' Koope fi yen doolii ra,
wahtaa teeḄa' ri nguur ki ra,
wahtaa haala' sañ-sañ ya' Buura ḁi fal ri ra lahte leegi,
ndah tuumalohi koy-yaayya filiḄ ngémë líkúte betute
feey,

ḁi fa na húmú tuumal wa na' a elek fíi Koope fi yen ra.

¹¹ Koy-yaayya daa míllúu ríi Ḅaŋ,
daa míllúu ríi Ḅaŋ yúfëhë yúfëh ñif mi Har fa ra,
Har fa yera' Koope sarah ra,
a di yee seedeyuu wa Unni Koope ra.
Wa húmú kaa'uuy na dara pesi wa,

kaa' uuy na dara ní húl ðeef wa na sah.

¹² Mi won tee ðal :

bíyí ðëy sun-Koo,

bíyí ðon fa dékú nè rë !

Ndaa mas ðon fi ðëy feey fa,

mas ðon fi ðëy kísí fë,

ndah Seytaane céppé ðon na a ɲaɲ,

céppé ðon na a ɲaɲ ndah ði yúhté bití ði talla yutuud
 ðúmél. »

¹³ Ola' niŋkinaŋka fa bití ði betu feey fa ra, ði yampe na
 ðoorsoh ðelaa húmú lah koy yaal baa ra. ¹⁴ Ndaa ðelaa
 saamðute pað ana ti pað dúut nen, yí nay rii kúré tígë
 saamid ði Koope luufin, ði hom daaha tooppituu ní hen
 kíil éeyë a caan, wuloh niŋkinaŋka* fa. ¹⁵ Niŋkinaŋka
 fa púussé muluð caak ti húlbí na bas nen filoon ðelaa,
 na faha' bití mulaa pah ri. ¹⁶ Ndaa feey fa hílíppe ðelaa,
 haanke, hante mulaa púus niŋkinaŋka fa ra ðéef. ¹⁷ Bi
 haay keeñ niŋkinaŋka fa ðelaa ní haay, ði saañce yejohi
 koyyi kay yi, yee na ñeyu túuyë' yí Koope ra te dékúu
 seedayidi Yéésú rë.

¹⁸ Kola' niŋkinaŋka fa dah, ði payte canke búk kísí na
 seh.

13

Rabbi ana ya

¹ Filoon fi baaha, mi otte rað ðúhté kísí fë. Di lahte af
 paana a wic sabboo. Baane-buur sabboo hompe wicca ; tii
 yi soluu Koope bíníyuté affa. ² Raba ot mi ra man baade
 nen, kotta man kot raba na wonuu úrsë rë nen, búgë
 man búk gaynde nen. Niŋkinaŋka fa déñéenté rí doolii
 a nguur ki, onte ri sañ-sañi gaante. ³ Af yínë di affi raba

* ^{12:14} 12.14 niŋkinaŋka saari beh, a saar ¹⁵ : Di gerek, bíníyú ðeh : goɲ.

gaañohte gaaño hi misigi fí yúhté bití man ay rii hap húl nen, ndaa gaaña yíppée wah. Bëewë feey fa béeḅ éémúté, wa ñeyute tal raba. ⁴ Wa béeḅ na jaamiyuu niñkinaṅka fa di yee ona' ri raba sañ-sañ ra. Wa na jaamiyuu raba bal na wonu tih : « Bee raḅ lahay man kan ! Daa mín dīi tíkē' af ? »

⁵ Di fi raba onute bití dī gaan gaanloh dī sole Koope ; dī ay homee sañ-sañi baaha níi hen céyín sabay iniil a céyín ana (42). ⁶ Daaha, dī yampe na sol Koope, na won yin ḅos sun fi tiyi, sun fi tígē dék dī rē a sun fi bēewē dékú sun ḅa. ⁷ Di onute sañ-sañi haa'aa ri bēewí Koope dī ḅaṅ wa ; dī onute sañ-sañ sun fi bēewē béeḅ : talla béeḅ, heetta béeḅ, wonaḅḅa béeḅ, a ginna béeḅ. ⁸ Bēewē feey fa béeḅ ay jaamiyee ri : bēewē tiyi wa bíníyúy dalaani pesa filiḅ téerēe bíníyú tii yi bēewē nay haale pesa na dūmēh rē, téerēe ké Har fa yera' Koope sarah hawute húl rē.

⁹ Bēyí lah nuf, kelaa na ! ¹⁰ Bēyí Koope won bití ay habu ñaam, ii fús ; bēyí Koope won bití nēk ay húlée jépíl, ay húlée nē. Yii baa daa tah bēewí Koope warutee múñ, wa ham ngémē.

¹¹ Filoon fi baaha, mi olilte raḅ kay na dūh feey. Di laha' wic ana man wic koy har nen, ndaa ri wona' wonaḅ niñkinaṅka. ¹² Sañ-saña laha' raba déḅ ḅē béeḅ, dī laha' ri te ri paga' ri hēbísí, anti túuyé feey fa a bēewē feey fa béeḅ jaamiyohi dī fi raba déḅ húmú gaañoḅ gaaño hi misiga níi wahte ra. ¹³ Di fi rabi ana fa paṅke i kimtaan gaan ; dī na kala' njaar kíi sun-Koo, cépíḅ dī feey íllí bēewē béeḅ. ¹⁴ Daaha, dī hompe na nofa' bēewē feey fa kimtaanna na paṅ dī ra fíi raba déḅ ḅē. Di luk waa nah yugus netli raba déḅ ḅē húmú gaañoḅ a jépíllē, te míllē'tée koloh ra. ¹⁵ Di fi rabi ana fa onute sañ-sañi ḅekaa ri netli raba déḅ ḅē coonaa dī pes níi wone ndín, hawroh bēewē nay kaa'ee jaamiyohi netla ra húl. ¹⁶ Di túuycé

Ḅewē Ḅéeb samḁu tīnndēe ya' ñamaa mbée púk : ow gaan mbée baadoole, yíkēe alal mbée ñēkíḁ, fu laha' afu mbée fu ñaam Ḅéeb fay tīnndúu. ¹⁷ Ow waray lom mbée yaay te laheh tīnndē'í bah : tīnndē'ē, ḁi tii raba mbée sífērē ñéerē' a tiya ra.

¹⁸ Tígí dee nék, meela' ñaañ : Ḅeyí fí hereñ raa, fay mín kín sífērí raba, ndah sífērē ñéerē'té a tii ow, te daa ri beh : tíméer pēenē a sabay pēenē a pēenē (666).

14

Yeekii Ḅewē tosu ra

¹ Mi homilte maa yeel, mi otte Har fa yera' Koope sarah ra cañke sun fi daji Siyon, ñéerē'té a ow júnní tíméer a ow júnní sabay iniil a ow júnní iniil (144.000), yí fí yúhté bití tii ḁi fi Har fa a tii Boffi daa bíníyú púkkí wē. ² Mi kelohte un kola'te sun-Koo tiilte man pagaḁ mboowaanna kísí nen, man hínđíní ḁídí baa nen. Una keloh mi ra man un koraa, bee i Ḅēelú homute tıp rē nen. ³ Ḅewē homute fíi ñaani nguur ka a fíi mbínéeffí iniilla a Ḅaha ya, na yeeku yeekaa has. Yeekaa mínéh haal af ow kay gét nēe wa fi Ḅewé júnní tíméer a júnní sabay iniil a júnní iniilla (144.000) Koope tos wa feey fa ra. ⁴ Wa fi Ḅewé yaa daa wa yee mēsúy leḄ beleḄ níi wa sobeye ra ndah wa yíh beleḄ. Daa wa yee fí yúhté bití tígí ñee Har fa Ḅéeb wa ñee na ra. Ḅewé yaa daa wa yee tosu filiḄ fi Ḅewē henute yí Koope a yí Har fa ra. Daa wa maanam iña ḁéḄúu lec meeyya jébélúté Koope ra. ⁵ Fel mēsēy ḁúh ḁúkkí wē, wa lahuy síkkē.

Yii lejke bis-kēem

⁶ Filoon fi baaha, mi otte malaaka kay feeñiyoyhte na pún sunaa-sun. ḁi kúḁ Uni Neba na ḁúméh rē. ḁi ay rii waareye Ḅewē feey fa Ḅéeb : ginna Ḅéeb, talla Ḅéeb,

wonadɗa ɓéeɓ a heetta ɓéeɓ. ⁷ Di ɓéyíɗté uni sun won tih : « Néehí Koope ɗon kañ ɗí, ndah wahtaa nay rii aattiye ɓéewë rë lahte ! Jëemíyí ɓée' sak sun-Koo, sakke feey fa, kísí fë a culli muluɓɓa ra ! »

⁸ Malaaka kay feeñiyoh te filoon bee ɗéɓ ɗë won tih : « Babilon ɗakaya'te ! Babilon fi gaana ɗakaya'te, ɗi fa ɓek heetta ɓéeɓ pagadɗi bossi ra, ɗi fa ɓek wa hani guli njaaliyohi misiga homa' ri ra ! »

⁹ Malaakii éeyë fë feeñiyoh te filoon fi ana ya ɗéɓ ɗë, ɓéyíɗté uni sun won tih : « ɓéyí fí jaamiyoh raba a netli, ɓéyí fí lah tínnɗë'ë púki mbée ya'i, ¹⁰ ɗi fi ɓéyí baaha ay naa han béeñi neebi Koope, yi fí yúhté biti rahay dara yiiduté guli neebi. ɓéyí baa, Koope ay rii ɓek filiɓ kii a gél. Di ay pítípee misik ɗaaha fíi malaaka yi sela ya a fíi Har fa yera' Koope sarah ra. ¹¹ Te ɗúukí kii kë nay rii tame ra ay kolee koloo faraah. ɓéyí fí jaamiyoh raba a netli, ɓéyí fí lah tínnɗë'ë bíníyú tiyi ra, na' neh elek neh, ɓéyí baa wocce hílsëh. »

¹² Yii baa daa tah ɓéewí Koope, yee na ñeyu túuyë' yi te gémúte Yéesú rë, warutee múñ.

¹³ Henil ɗeh, mi kelohte uni kola'te sun won so' tih : « Bíníyë unni yee fu won tih : “Dala'te woteh, lahute sos-keeñ ɓéewë húlúu ngémí wë di Yíkëe në rë ! Ruuh-Peseñ won tih : Ahañkay, wa lahute sos-keeñ, leegi wa mínú hílsëh légéyí misigi wa, ndah wa kúrëelúuté iñi wanna pagu wa ra.” »

Wahtu lec

¹⁴ Mi homilte maa yeel, mi otte nér naa' lahte yii tookke sun man ow nen. Yaa ɓekoh baane úrís afi, hampe sarcii kaañce ya'i. ¹⁵ Malaaka kay ɗúhté Faam fi gaani Koope ɓéyíɗté uni sun won ɓée' took sun fi néré rë tih : « ɓeye sarcuu fu lec, wahtaa lahte : tooka nonte gina ɓéeɓ, tas

lec. » ¹⁶ Tígí daaha, ðee' took sun fi néré rē ðeðpe sarcii laðpe héccé, tooka feey fa ðéeð lecce.

¹⁷ Malaaka kay d'úhté Faam fi gaana sun, d'i fi baaha ðal hampe sarcii kaañce ya'i.

¹⁸ Malaaka kay ðal, bi daa lah sañ-sañ sun fi k'í kē d'úhté tígē na hawruu ra foñke af bee ham sarcii kaaña ra won tih : « Beye sarccu fu lec goññi reseña meeyi béeeñ feey fa, wa nonte. » ¹⁹ Malaakaa ðeðpe sarcaa laðpe héccé, lecce goññi reseña meeya feey fa, yíinté wē ndoñi neeði Koope na lopotuu ra, ²⁰ goññi reseña d'úhruté gina lopotute, ñif na d'úh ndoña na h'út na lap ní lahte pēnís ðúk, na lað ní mitte kilomet tíméer éeyē (300).

15

Malaaka yi paana ya a loolla millē' rē

¹ Filoon fi baaha, mi otte yin kay, yii gaante te éemílē'té sun-Koo : mi ot malaaka paana yi k'urú lool paana, loolli paana ya millē', teeða' Koope ðeewē neebi ra. ² Mi olaatte yin ti k'ísí fí mulaa helej ti pilaatu nen ñéerē'té a k'í. Bēewē ðagu raba, ðagute netli a sífērí tiyi ra cagute sun fi k'ísí fē na tiriñ ra, wa habute koraa yi Koope daa yeð wa wa, ³ wa na yeeku yeekii Mēyíis súrgíi Koope a yeekii Har fa yera' Koope sarah ra na wonu tih :

« Do fi Koo-Yíkēe fē mín ðéeð dē,
fu gaante pagad,
fu éemílē'té pagad.

Do fi Buuri heetta,
waallu júðpé,
waallu kaah.

⁴ Daa kaañ roo neehēh Yíkēe ?

Daa kaañ roo kañeh ?

Do kep daa fu sela !

Heetta ðéeð ay ac fíyú,

heetta ðéeḅ ay ac jaamiyohu.

Iña paŋ fu ra júḅpé,

iña paŋ fu ra teeḅa'te affi wa. »

⁵ Filoon fi baaha, mi otte Faam fi gaani Koope, bee ëmbë taantaa na nédís ðëewë bitu Koope ee leelii wa ra, kúnsëhté sun-Koo. ⁶ Malaaka yi paana ya kúru loolli paana ya ra ḁúhúté Faam fi gaana ; wa ðekuu búuḅ naa' peyeḅ, yi yugusuu píisí kofeelte, pokuute geñu úris kinoh yi wa. ⁷ Mbínéef yínë di mbínéeffí iniilla yeḁte malaaka yi paana ya guluŋŋi úrisí paana ya túm neebi Koope ra ní lííffé, Koope fa na pes faraa ra. ⁸ Faam fi gaana yíppée líif a ḁúukëe, teeḅa'i ndami Koope a doolii. Te ow mínéh haal Faam fa te ḁeefa loolli paana ya kúru malaaka ya ra laḅeh níi gét.

16

Guluŋŋi paana ya

¹ Filoon fi baaha, mi kelohte un ðéyrëhté sun kola' filiḅ Faam fi gaani Koope na won malaaka yi paana ya tih : « Pëyi ḁon yiin guluŋŋi paana ya túm neebi Koope ra feey fa ! »

² Malaakaa ḁéḅ ḁë payte yíinté gulii feey fa. Bëewë húmú lahuu tínnḁé'í raba, na jaamiyuu netli ra ðéeḅ faanni wa lenne puulli ḅosse te misikke.

³ Malaakaa tíkëh në rë payte yíinté bii kísí fë. Mulii kísí fë yíppée yíssëh, man ñif ḁúudé nen. Yii na pes kísí fë ðéeḅ húlté.

⁴ Malaakii éeyë fë payte yíinté gulii laah ya a culli muluḅḅa ðéeḅ. Muluḅḅa ðéeḅ yíssëhté ñif. ⁵ Tígí daaha, mi kelohte un malaakaa lah sañ-sañ sun fi muluḅḅa ra na won tih :

« Do fa Sela ra,
ḁo fa júḅ ḁë,

ɔo fa húmú nē aa',
 daa fi na woteh ra,
 daana daan fu wa ra ñeete waal.

⁶ Fu onte ðëewë han,
 ðëewë kéendú ñif mi ðëewú rë,
 ðëewë kéendú ñif mi yonente ya ra,
 fu onte wa han.
 Fu on wa ñif wa hanute,
 te wa yeeliyuu ri ! »

⁷ Filoon fi baaha, mi kelohte uni kola' tígë na hawruu ra
 na won tih :

« Ahañkay ɔo fi Koo-Yíkëe,
 ɔo fa mín ðéeð rë,
 fu aattiya' kaah,
 te aattiya' u júbpé. »

⁸ Malaakii iniil fa yíinté gulii sun fi na'a, na'a onute sañ-
 sañ fetlohte na bërëð ðëewë. ⁹ Na'a tampe ðëewë tami
 misikke, wa na solu Koope fa na cépíɔ loolla a sañ-sañi
 ra. Bëewë kaa'uute lof pesaɔ, kaa'uute kañi Koope.

¹⁰ Malaakii iip fa yíinté gulii sun fi ñaani nguur ki raba,
 nguur ki yíppée ñúus túɔ. Bëewë na pataayuu misik,
¹¹ wa na solu Koope fa sun di misiga homuu wa a puulla
 faanni wa ra, wa kaa'uute súugëh pagaɔɔi bossi wa.

¹² Malaakii pëenë fë yíinté gulii filið laahi gaana na
 wonuu Efarat ra, mulaa filið síñcé, heliɔ buurra koluu
 púlëen na' ra waal. ¹³ Filoon fi baaha, mi otte yébitëh éeyë
 yí madu mbook nen : yínë ɔúhté nē ðúk niñkinan̄ka fa,
 kay ɔúhté ðúk raba, lahte bi ɔúhé' ðúk yonentii paɔɔah
 fa. ¹⁴ Wa yébitëh yí Seytaane daa wol wa, yí na hoñuu pañ
 kimtaan. Wa na payu buurra feey fa ðéeð, négirée wë nda
 wa waay' haa'a nay lahe bisi gaani Koope fa mín ðéeð rë.

¹⁵ Yíkëe won tih : « Síkirée, so' may ac mi beetti ron
 ti lohoh nen ! Bëyí nee'ay, yeffe búubí kaa' biti tílë' faan
 holoj toñeh ay sopee, ðëyí baa lahte sos-keeñ. »

¹⁶ Daaha, yébitèh yè négírúuté buurra íláy, tígè nè wonuu Armagedonj ra di ébrè.

¹⁷ Malaakii paana fa hasalte gulii sun, un ðéyrèhté sun ðúhè' Faam fi gaana, kola' ñaani nguur ka won tih : « Iña ðééð paama'te ! » ¹⁸ Tígí daaha, héléyyè a i un a pilliŋŋa ñéerè'té a hégyèhí feey fi misikke takke. Hégyèhí feey fa misikke misigi fí yúhté biti lèhírèy hena' ow pot èldúnè ní a baaha. ¹⁹ Gini gaana lecsa'te éeyè, ginni heetta feey fa ðééð bëppé. Koope halay Babilon, Babilon fi gaana : ði héndídté rí nè gulii, gulii neebi misigi ! ²⁰ Ginna hom filið kísí fè rè ðééð sooyce, ow mínléh olil daŋ. ²¹ Diŋŋi galaassi gúussé kola'te sun na toð sun fi ðéewè. ðéewè na solu Koope di yee na toða' ri ðiŋ galaas ra, ndah yee lah ra misikke ní misik.

17

Tílèhí gaana

¹ Filoon fi baaha, malaaka di malaaka ya habu gulunji paana ya ya' yi wa ra acce won so' tih : « Aye mi teeð ðo daana na saañ keene sun fi ðelii tílèhí gaana ra, daa ri gini gaana hom búk laah yi caakka ra. ² Buurra feey fa fanuute a ri, te ðéewè hanute na gulii njaaliyohi ní maniyute. »

³ Ruuh-Peseŋ haalte so', malaakaa yíppée sèe kúð luufin. Dee a ðeh, mi otte ow ðeleð yaagohte rað luum cuy bi faana ðééð bíníyú tii yi soluu Koope. Raba kúdté af paana a wic sabboo. ⁴ Belaa ðekoh yéré yi kofeelte ot, luum cuy, pokohte takkaay úrís a jamaa, a feme. Di hampe gulunj úrís ya'i, bi líffé pagað ðos, a sobii njaaliyohi. ⁵ Tiyi léehúu léehèe bíníyúté púgè. Tiya daa ri beh : « Babilon fi gaana, yaafi tílèh yè a írni ðossa feey fa. » ⁶ Mi otte biti ðelaa han ñif mi ðéewí Koope ní ði

manite, ñif mi ðëewë hawu húl af yee seedeyuu wa Yéesú rë.

Ola' mi di man ði, af so' kúnëhté. ⁷ Malaakaa won so' tígí daaha tih : « Afu kúnëh yi ðeeha ? Síkirëh së', may roo teeð iti fi ðelii beh, a iti fi raba kúç ðí, laha' affi paana ya a wicci sabboo ya ra. ⁸ Raba ot fu bee ra hómú yéelíç, ndaa ri peslay. Di leñ ðúhé ngaara mi nuña, ndaa ði saañ sanjkuye sanjkuyo. Te ðëewë feey fa tii yi wa ínìh téerëe bíníyú tii yi ðëewë nay haale pesa na ðúméh rë dala'te dalaani pesa ra, wa fi yaa nay éémé biti wa ot raba. Ndee nagajek, raba hómú yéelíç, ndaa peslay, te ri ay nimil pes kéy.

⁹ « Tígí dee nék, meela' ñaañ a hereñ : affi paana ya daa danji paana ya took ðelaa ra. Wa buur paana ðal. ¹⁰ Filið fi buurri paana ya, iippa keenute, lahte bi líssí took, paana fa aay doom ; te ri ac ðaa, toogi ii maañ. ¹¹ Raba hómú yéelíç te peslay ra, ði fi baaha daa ri buuri peeye fa ; ði non buurri paana ya ðal te ri saañ sanjkuye sanjkuyo.

¹² « Wicci sabboo ya ot fu ra, wa buur sabboo yi tookuy nguur doom, ndaa wa ay yeru sañ-sañi tookuun wa a raba nguur ka ní hen wahtu. ¹³ Yee níðú wë rë bééð yínë : wa yeç doole yi wa a sañ-sañni wa raba. ¹⁴ Wa ay jejoh Har fa haa', ndaa ði ay waa ðaᅇ ndah daa ri Yíkëe fë lukki gaan ða, daa ri Buuri buurra ; ði ay ñéerëe a ðëewë ði tanis wa ðëekké wë rë, ðëewë gémú rí rë, ði ðaᅇ wa. »

¹⁵ Malaakaa wonil so' tih : « Mulaa ot fu yee ra, tígë took ðelii tílëhë rë, wa i heet, wa dúukël i ow, wa i gin a i wonaç. ¹⁶ Wicci sabboo ya ot fu ra nék a raba, ay míllë' kaa' ðelii tílëhë : wa ay ðeð iña laha' ri ra bééð níi luka' yéré yë ði hen faan holoᅇ, wa ñam ði, wa tam caan fa kii. ¹⁷ Koope daa soç wa nufi paguun wa yee faha' ri ra : wa négírë' sañ-sañi nguur ki wa légyíç raba níi yee won Koope ra lah.

18 « Belaa ot fu ra nék, daa ri gini gaana ílíf buurra feey fa ra. »

18

Looli Babilon

¹ Filoon fi baaha, mi otte malaaka kay kola' sun na cép feey. Di lahte sañ-sañ gaan te ndami hawaante feey fa béeb. ² Di béyídté uni sun won tih : « Babilon ñakaya'te ! Babilon fi gaana ñakaya'te ! Di tas gin yébitèh leegi, ñi tas ñapaa yébitèh, ñi tas gin yakki bossa wúníh hawid ña, ñi tas gin rabbi bossa wúníh hawid ña. ³ Ginna béeb hanute na gullii njaaliyohi misiga homa' ri ra : buurra feey fa fanuute a ri te yíikoh ya líifruté nafa yi wa, af biti bëewé míníh doylah neb. »

⁴ Mi keliilte un kola'te sun won tih : « Dúhí gina, ñon fa henu heedi so' ra, toñeh ñon ay bakaare ti wa nen, loolla na ac ña lañ ñon na. ⁵ Bakaadñi caak caako ní lahte sun, te Koope halay pagadñi bossi. ⁶ Yínlí rí ña pañ ñi bëewí kayya ra, yínlí rí wé ana. Éfí rí guluh líífd, éfí rí hani luk yee yed ñi bëewí kayya ra ñah ana, ñon yed ñi han. ⁷ Tíkí rí coono, ñon tík ñi sáfúñ ti di húmú lahuu wa neb a ndam, ndah ñi húmú won nufi tih : “So' mi buur. So' mi jétí ñeh te mii mëssí yúh luuy.” ⁸ Yii baa daa tah loolla waaydu ri ra ay keenee sun fi waal yínë : jérí misikke, luuy a yaab ; ñi tam ní muuy. Koo-Yíkëe fë aattiya' ri ra gaante doole. »

⁹ Buurra feey fa ñéerúu a ri njaaliyoh a yin neb ra ay looy, te wa ay hawoh biti wa séen dúukëe biti gina tame. ¹⁰ Wa ay tíit ní wa cañ, wa wuloh af yee kat gina ra, wa wone tih :
« Wëey looli yaafi !
Looli yaafi kan taan !
Wahtaa yíní baa kut,

Babilon, ði fi gini gaana aattiyuute haat ! »

¹¹ Tígí daaha, yiikoh ya feey fa na looyu na capituu ðal ndah ow lomlay iña na yaayu wa ra : ¹² tiinji úríssë, tiinji hélíssë, jamaa ya a feme ya ; píissí kofeella, cúuppë a píissí suwaa ya ; kilikki heeñce, barngalli kofeelte, përemmë, tiinjja, iñi yugusuu a luk caa', a la' yi marbe ya ; ¹³ liibði kilikki heeñce, laakkoloñña, cuuraayya a iñi heeñlaa ya ðééð ; hanna, dúuléennë, múnnë a bele ya ; fañnja a harra, pëníssë a sareetta ; ñaamma a ðëewë habu ra ðééð, ow lomlay wa. ¹⁴ Ay wonu tih : « Iña na yaakaar gina koon ra ðééð sooyce teempe ðaaha. Di ñakke alal mi a iñi wunni ðééð te ri wocce oli wa ta' ! » ¹⁵ Yiikoh ya na húmú yaayu te caakuu yin daaha ra ay tíit ní wa cañ, wa wuloh af yee kat gina ra. Wa ay looyu wa capitoh ¹⁶ wone tih :

« Wëey looli yaafi !

Looli yaafi kan taan !

Di fi gini gaana húmú ðeka'

búuðbí yugusuu píisi kofeelte, a cúup luum cuy,

pokoh takkaay úris, la'i na miriñ, a feme,

¹⁷ wahtaa yínii baa kut

alal mi yaa ðééð hente dureet ! »

Þëewë në kúrú gaalli gaanna kísí fë rë a ðëewë sayu ðaab homu filið ra ðééð, yee na légéyú filið a yee na légéyú kísí rë ðééð cagute, wuluute ¹⁸ bee séenúu wë ðúukëe gina na tam ra, na fogu wonu tih : « Gini teemma' gini bee gaan lëhírëy kan ! » ¹⁹ Wa homute na túmú affi wa feey, na looyu, na capituu, na fogu wonu tih :

« Wëey looli yaafi !

Looli yaafi kan taan !

Moo yíkëe yí gaalla kísí fë

caakuu yin gini gaana ee !

Wahtaa yínii baa kut

gin hente dureet ! »

²⁰ « Këlíi dɔn bíyèh dɔn fa sun, yaha yah gini gaana ra !
Bíyíi dɔn fi b̄ewí Koope, bíyíi dɔn fi apootarra a yonente
ya, ndah Koope daa aattiya' ri di ñni bossa paŋ ri dɔn ra !
»

²¹ Tígí daaha, lahte malaakii mitte, ðeðpe la' gaan bette
filið kísí fē na won tih : « Dee keena' la'i bee filið mulaa
ra, dɔo fi Babilon fi gini gaana fay henee d̄aaha júmmúy,
te ow ii roo ollil ta'.

²² Un koraa yi na tɪp, un yeekoh,
un kiis a un kúlúð,
ow wocce waa keloh dɔo na ta' ;
b̄eyí hereñce yugus yin
a di mín d̄íi hen b̄ééð,
ow wocce rii ot dɔo na ta' ;
un kuɖ wocutee keloh dɔo na ta'.

²³ Lampa wocce niñ dɔo na ta' ;
yeekaa kílèek wocutee keloh dɔo na ta',
ndah yiikoh yu
daa húmú lukuu lah tii èldúně,
te pagaɖɖi ðonnu
kúrèelèhté heetta b̄ééð.

²⁴ Ñif mi yonente ya,
yi b̄ewí Koope
a yi b̄ewë hawu feey fa ra b̄ééð
keena' ya' yu. »

19

Alleeluyaa !

¹ Filoon fi baaha, mi kelohte uni b̄éyrèhté man un
dúukël i ow nen, kola' sun-Koo na won tih :
« Alleeluyaa* !

* 19:1 19.1 Alleeluyaa wonaɖ ébrë. Iti fi daa ri : njeeðí Yahwee.

Koope fi yen daa na sēmlē',
 daa ri yeeliyoh ndam,
 daa ri yeeliyoh doole !

² Aattiya'i kaah !

Aattiya'i júǔpé !

Di keente sun fi ɓelii tílēhí gaana,
 ɓelii tílēhí gaana na húmú yah ɓëewë feey fa ra,
 na húmú yah ɓëewë feey fa a njaaliyoh yi ra ;
 ɗi yíllídté súrgë yí,
 yíllídté wë ñif mee ke wa keen ɗa. »

³ Una tíkëetté won tih :

« Alleeluyaa !

Dúukíi gini gaana kolohte !

Dúukíi gini gaana tamu ra kolohte faw ! »

⁴ Baha yi sabay ana a iniilla (24) a mbínéeffí iniilla
 yekute na jaamiyuu Koope fa took ñaani nguur ka ra, na
 wonu tih : « Démíin ! Alleeluyaa ! »

⁵ Tígí daaha, un ɗofohite ñaani nguur ka na won tih :

« Njëeɓí Koope fi yen ɗon fi súrgë yí ɓéeɓ ;

njëeɓí rí, ɗon fa neehu ri ra !

Njëeɓí rí, baadoole neh ow gaan neh ! »

⁶ Mi henil ɗeh, mi keliilte un man un dúukël i ow nen.
 Una man di na laɓa' mboowaanna kísí fë nen, man di na
 tiila' piillij nen, na won tih :

« Alleeluyaa !

Koo-Yíkëe fí yen fa mín ɓéeɓ rë

cëgídté nguur ki !

⁷ Yen lahun sos-keen

yen bíyëh,

yen kañ ɗí

ndah kílëegí Har fa lahte

te ɓelaa canke na seh,

⁸ onute biti ɗi ɓekoh yéré,

hekoh yéré yí d'fíisúu píisí kofeelte,
d'fíisúu píisí na miriñ-miriñ,
d'fíisúu píis naa' peyeḅ, hente peserj. »

(Píisí kofeeli baa teeḅa' iñi júḅḅë pagu ḅëewí Koope ra.)

⁹ Filoon fi baaha, malaakaa won so' tih : « Bíníyé yii beh : lahute sos-keñ ḅëewë gapu ñami kíléegí Har fa ra. » Di tíkké won tih : « Unni yaa Unni Koope sah-sah ! »

¹⁰ Mi yeḅḅohte kotta ma na saañ jaamiyohi, ndaa d'fi won so' tih : « Bëyít ! Ngana paḅ d'fi ! So' mi súrgë ti ḅo a koy-yaayyee ke ro filiḅ ngémë nen, yee na seedeyu unni Yéésú rë. Fu waḅti jaamiyaa Koope kep, ndah iña seede Yéésú rë daa ḅaat yonente ya nuf. »

Bëe' yaagoh pënís fí naa'a ra

¹¹ Filoon fi baaha, mi otte sun-Koo kúnsëhté, pënís naa' feeñiyohite. Bëe' yaagoh ri ra wonuu Bëyí-mit-wëelíyëh a Kaah ; d'fi aattiya' júḅ, te júḅ daa tah d'fi na haa'. ¹² Íllë na ñah ti kíi nen, afa ḅééḅ baane-buur ! Tiyi daa ri yúh rí kut bíníyúté faana. ¹³ Di ḅekohte paltii líiffé a ñif ; d'fi hínú : « Un Koope ». ¹⁴ Jambaarra sun-Koo ḅekuute yéré yí d'fíisúu a píisí kofeelte, naa' peyeḅ hente peserj, yaaguute pënís naa', ñeyute tala. ¹⁵ Jépíilë kaañce na d'fíh ḅúgë, jépíilë nay laḅe ginna ra. Di ay waa kúḅ kúrí híinté, d'fi lopot wa ti reseñi lopotuu ndonji neḅi misigi Koope fa mín ḅééḅ rë nen. ¹⁶ Yii bee daa bíníyú sun fi paltii a koti : « Buuri buurra a Yíkëe fë lukki gaan ḅa. »

¹⁷ Filoon fi baaha, mi otte malaaka canje na'a, ḅéyíḅté uni sun dëekké yakka na njuñkaanu sun-Koo ra won wa tih : « Èyí ḅon tee'a' ñami ndaje mi Koope ! ¹⁸ Èyí ḅon ñam bo' yi soldaarra, yí kélfë yí wë a yí buurra ; èyí ḅon ñam bo' yi pënissé a yí yíkëe yí wë, bo' yi ḅëewë ḅééḅ : bi

laha' a fi a yi ñaamma, yi baadoole ya a yi ðëewí gaanna ðéëb. »

¹⁹ Mi henil ðeh, mi otte raba, buurra feey fa a soldaarri wa tee'uute, ay yejee ðëe' yaagoh pënís fí naa'a a soldaarri ra haa'. ²⁰ Tígí daaha, raba a yonentii paɗɗah fa habute. Yonentii paɗɗah fi baa daa paɗ kimtaana fíi raba, múuyɗí ðëewë kúru ñaasi raba faanni wa, na húmú jaamiyuu netli ra. Raba a yonentii paɗɗah fa betute filið laahi gélé yéelíɗ. ²¹ Soldaarri wa ðéëb hawute a jépílë ɗúh ðúk ðëe' yaagoh pënís fí naa'a ra, yakka ðéëb ñamute bo' yi wa ní beniyute.

20

Kíllí júníní (1.000) yí nguur ka

¹ Filoon fi baaha, mi otte malaaka kola'te sun na cép feey. Di hampe céebíi ngaara mi nuɗa a níh tiɗki gúussé ya'i. ² Di hampe niɗkinaɗka fa, goɗ fee kíllé, tuumaloha daa Seytaane ra, pokalsa'te ri yulidte ri kíil júníní fíi (1.000). ³ Malaakaa bette ri ngaara ma, kúnté rí, téycé a céebí, leewte sun nda ri ðanti bet heetta ní kíllí júníní (1.000) yé mit. Bín fë rëe, ɗi pëkísú yedɗu yutuud.

⁴ Filoon fi baaha, mi otte i ñaan nguur. ðëewë tooku na ra onute sañ-sañ aattiya'. Mi otte coonaa yi ðëewë húmú hawu húl di yee húmú seedeyuu wa Yéesú rë, a di yee na húmú waariyuu wa Unni Koope ra. Daa wa ðëewë húmú jaamiyuuy raba a netli ra, ðëewë húmú kúruy ñaasi raba púkkí wë mbée ya' yi wa ra. ðëewí yaa daa nimilu na pesu, tookute a Kiristaa nguur ka, na suu kíil júníní (1.000) fíi. ⁵ Yaa daa ðëewë ɗéɗúu koloh ðúudé rë. ðëewí kayya húlú rë nék ii koloh dee ní kíil júníní (1.000) fíi. ⁶ Lahute sos-keen ðëewë ɗéɗúu koloh ðúudé yaa ra ! Wa ðëewí Koope te húlé'í ana fa mínléh wë dara. Daa wa nay hene

seeÿoh yi Koope a Kiristaa, wani Kiristaa hom nguur ka yulid̄ d̄i kíl jún̄ní (1.000) fii.

Daani Seytaane

⁷ Kíillí jún̄ní (1.000) yë gét d̄ëe, Seytaane ay yed̄du d̄úh ngaara mi nuɗa, ⁸ d̄i saañ nofee heetta ginna b̄éeḅ, ginna na wonuu Gok a Magok ra. 'Di négírë' wë wa caak ní ti peppi feey fa kísí nen, wa saañ haa'. ⁹ Wa hasluute filiḅ gina b̄éeḅ, wa gíiwúté tígë homu b̄ëewí Koope ra, gina faha' Koope ra, ndaa lahte kíi kí kola' sun-Koo, muuyilte wa. ¹⁰ Te Seytaanaa nofa' wa ra betute laahi gélē, tígë hom raba a yonentii paḍḍah fa ra. Wa ay home daaha wa pítipée misik kíi kē, na' a elek níi kiri fi kirih.

Bis-këem

¹¹ Filoon fi baaha, mi otte ñaan-nguur naa' gaan, a b̄ëe' took sun d̄a. Feey fa a sun-Koo yípútée hegoh, wuluute ri, te ow ollilay wa. ¹² Mi henil d̄eh, mi ot b̄ëewí gaanna a baadoole ya húlú rē b̄éeḅ cagute fíi ñaana, lahte tééré yí kúnsúté. Lahaatte téeríi kúnsúté kay, daa ri téerēe bíníyú tii yi b̄ëewē nay haale pesa na d̄úméh rē. B̄ëewē húlú rē aattiyuu di iña pagu wa ra ti d̄ee bíníyúu rí tééré yí yaa ra nen. ¹³ Kísí fë hokke b̄úudé yë filiḅ fi, kúl kē a gin b̄ëewē húlú rē kúrúté yí wa bal, ow fi ow waa na b̄éeḅ aattiyuu iña paɗ d̄i ra. ¹⁴ Tígí daaha, kúl kē a gin b̄ëewē húlú rē betute filiḅ laahi kíi kē. Laahi baaha nék daa húlē'í ana fa. ¹⁵ B̄eyí tiyi homay téerēe bíníyú tii yi b̄ëewē nay haale pesa na d̄úméh rē b̄éeḅ betute filiḅ laahi kíi kē.

21

Ēldúnē fi hasa

¹ Filoon fi baaha, mi ot feey has a sun-Koo has. Feey fa d̄éḅ d̄ē a sun-Koo fa d̄éḅ d̄ē sooyce, kísí fë múkké nē bal. ² Mi hen d̄eh, mi otte gini selaa, Yerusalem fi hasa kola'te

sun na cép feey. Koope daa wol ri. Di man kíleegë yugusoh ní wunte baa saañ téebílehí yaali ra nen. ³ Mi kelohte un béyréhté sun kola' ñaani nguur ka won tih : « Élí kan ! Koope dék filiḅ fi ḅëewë leegi ! Di ay déké a ḅëewë, wa hen ḅëewí. Di fi Koope ay déké waa na, ḁi hen Koope fi wa. ⁴ Di ay moos muun ma íllí wë ḅééḅ : húl wocce, luuy ḁúmpé ; hawoh wocce, misik ḁúmpé. Iña ḁéḅ ḁë ḅééḅ ḁúmpé ! »

⁵ Tígí daaha, ḅëe' took ñaana ra won tih : « Olsee, mi yugusse iña ḅééḅ hente has. » Di antee tík won so' tih : « Bíníyé yii bah, ndah unni yaa wéerté te wa kaah. » ⁶ Di tíkílté won so' tih : « Iña ḅééḅ paama'te ! Daa mi Alfaa daa mi Omegaa*, daa mi dalaana daa mi lúsëenë. Bëyí fí sifira' han, may rii on ḁi han di culi mulaa na ona' pesa na ḁúméh rë, te mi sehay na yin. ⁷ Bëewë nay ḅage ra ay liil waafi baa soo na ; te may hen Koope fi wa, wa hen koyyi so'. ⁸ Neehoh ya nék, yee gé múy Yéésú rë, pagoh yi iñi ḅossa, bëemëh yí ḅëewë, yee na pagu yii tappe njaaliyoh ḅééḅ ḁë, luunna, ḅëy yúullë a feloh ya ḅééḅ ay míllée laahi géllë daa húlë'í ana fa ra. »

Yerusalem fi hasa

⁹ Filoon fi baaha, malaaka di malaaka yi paana ya habu gulunji paana ya líif a loolli paana ya míllë' rë acce won so' tih : « Aye mi teeḅ ḁo kíleegë, kíleegí Har fa. »

¹⁰ Ruuh-Peseñ haalte so', malaakaa kúḁté së' jibi danji utte, teeḅpe so' gini selaa, Yerusalem fi hasa Koope wol ri, kola' sun na cép rë. ¹¹ Gina na ñah a ndami Koope ti la' i na miriñ nen ; ḁi heleñ ti pilaatu nen, na tak wiriñ wiriñ ti jamaa hilil nen. ¹² Di wërúté a míirí udi laha' il sabboo a

* 21:6 21.6 Daa mi Alfaa daa mi Omegaa :Alfaa daa koy una ḁéḅ di gerek ra, omegaa daa míllë'.

íl ana yi malaaka sabboo a malaaka ana daa na wuhu wa. Sun fi íllë bíníyú tii yi talli sabboo a ana yi ðëy Israyel. ¹³ Íllë dúhruú ðeh míirë : íl éeyë hompe waal púlëen na', íl éeyë hompe waal yuuj, íl éeyë hompe waal haalaan na', íl éeyë hompe waal feey-feey. ¹⁴ Míirí gina tíkëh sun la' sabboo a la' ana yi tii yi apootarri sabboo a apootarri ana yi Har fa daa bíníyú në.

¹⁵ Malaakaa na won soo na ra hampe duudf úrís, bi ay natuu gina, míirë a íllë. ¹⁶ Gina koñ-kaare, utaa fa a haggaa ka daa teyu. Malaakaa yampe na nat gina a duuda : utaa fa hente estaat† júní sabboo a estaat júní ana (12.000), haggaa ka ðaaha, caggaa ka ðaaha ðal. ¹⁷ Di ðeyaatte duuda natte míirë ðal : utaa ka hente suj tímëer a suj sabay iniil a suj iniil (144). 'Di nata' ðaaha ti di na nata' ow nen. ¹⁸ Míirí gina tabahuu a jamaa, gina tabahuu a úrís kah-kah, helenj ti pilaatu nen. ¹⁹ Yii hente la'i wunte te kofeelte rek daa wunaaluu ílíyë yípëh míirí gina ra : bee ðéð ðé jamaa hilil ; ana fa man sun-Koo nen, wonuu safiir ; éeyë fë hilil, wonuu kalseduwaan ; iniil fa hilil na tak, wonuu émérëet ; ²⁰ iip fa luum, wonuu sardonikse ; pëenë fë luum cuy, wonuu sarduwaan ; paana fa mbaasaan ti tutaabf nen, wonuu kirisolit ; peeye fa hilili tappe búlëh ti kísí nen, wonuu bérí ; payniil fa mbaasaan ti tutaabf nen, wonuu topaas ; sabboo fa hilil, wonuu kirisoparaas ; sabboo a yínë fë búlëh, wonuu yasente ; sabboo a ana fa luum luumadf feey tagu, wonuu ametiste‡. ²¹ Íllí sabboo a ana ya, wa i koy suumi. Íl fí íl ðééð yugusuu koy suumi yínë kut. Këemí gina nék yugusuu úrís kah-kah, helenj ti pilaatu nen.

† 21:16 21.16 estaat :Di húmú nataa. Estaat yínë wadfti hena ganjarma jaak tímëer ana (200). ‡ 21:20 21.20 Kúlëerrí la' ya bíníyú dee ra, fun oluu wa ðeeha, ndaa ðee man la' ya ra tasa'te lan af.

²² Mi olay Faam Koope gina nék, ndah ɗi fi Koo-Yíkée daa ri Faam fa, Koope fa mín ɓéeɓ rë, ɓani Har fa. ²³ Gina sohlaay na' sohlaay céyín niiñlaa, ndah ndami Koope daa na niiñil ri te Har fa daa lampaa. ²⁴ Heetta ay tílée niiñi, te buurra feey fa ay kúɗ ndami wa gina. ²⁵ Íllí gina ay wërsée wërsée bisa ɓéeɓ, wa ii lukki wodlu wodlo sah ndah elek wocce. ²⁶ Ndami heetta a alal mi wa ay kúru daaha. ²⁷ Yin ii haal gini bah : yii sobete neh, ɓëyí na paŋ yin ɓos neh, ɓëyí na fel neh. Bëewë nay naa haale ra daa wa yee tii yi wa hom téerëe bíníyú tii yi ɓëewë nay haale pesa na ɗúméh rë, daa ri téerí Har fa.

22

¹ Filoon fi baaha, malaakaa teeɓpe so' laahi mulaa na ona' pesa na ɗúméh rë, bi hente helenj ti pilaatu nen, kola' ñaani Nguur ki Koope a Har fa, ² na hót këemí gina. Hanndal ki salli laaha, tal kilka na ona' pesa na ɗúméh rë hompe na, bee na límë' waal sabboo a waal ana kíilë rë, lahaa céyín ɓéeɓ ɗi lah koy ra. Saaffa daa na pay heetta. ³ Alkoh wocce, ñaani Nguur ki Koope a Har fa ay home filiɓ gina, súrgë yë jaamiyee ri. ⁴ Wa ay ot kanama, te tiyi ay bíníyú púkkí wë. ⁵ Elek wocce, wa ii sohliil lampii nay waa niiñle, sohluuy na'a, ndah Koo-Yíkée ay waa niiñil, wa hom nguur ka faw.

Nimili Yéésú

⁶ Filoon fi baaha, malaakaa won so' tih : « Unni yaa wëerté te wa kaah. Koo-Yíkée fë në soɗ yonente ya Ruuhi ra daa wol malaakii teeɓi súrgë yí yee na saañ lahe te wulay wulay ra. »

⁷ Yéésú won tih : « Síkírí ! So' may nimil te ii maañ ! Lahute sos-keeñ ɓëewë helu nuf unnee ke Koope filiɓ téerí bee ra ! »

⁸ So' mi Saṅ, mi kelohte te mi otte iñyaaha. Filoon fi bee kela' mi wa mi otte wa ra nék, mi yeddohte kotti malaakaa teeḅ so' wa ra, ma na saañ jaamiyohi, ⁹ ndaa ḍi won so' tih : « Bëyít ! Ngana paṅ ḍi ! So' mi súrgè ti ḍo a koy-yaayyu yonente ya, a ḅëyí fí helte nuf unna filiḅ téeríi bee ra nen. Fu waḍti jaamiyaa Koope kep ! »

¹⁰ Malaakaa ḅaatte won tih : « Ngana ḍap yin unnee ke Koope filiḅ téeríi beh, ndah wahtii wa ee saañ lahe ra. ¹¹ Bëyí ḅosse haba paṅ yin ḅos ; ḅëyí sobete homaa a sobii ; ḅëyí júḅpé haba paṅ yin júḅ ; ḅëyí selate, súhè nè. »

¹² Yéésú won tígí daaha tih : « Síkiríi ! So' may nimil te ii maañ, mi yíní ow fi ow ḅéeḅ yee légéy rí rë. ¹³ Daa mi Alfaa daa mi Omegaa*, daa mi ḍéḅ daa mi míllè', daa mi dalaana daa mi lúsëenë. ¹⁴ Lahute sos-keen ḅëwë na hosu búuḅḍí wë rë, wa ay mín ñam na koy kilka na ona' pesa na ḍúméh rë, wa ñeya' íllè, wa haal filiḅ gina. ¹⁵ Bëewí ḅossa nék : wa fi luunna, ḅëwë na njaaliyuu ra, yee na bëemú ow ra, ḅëy yúullè a ḅëwë fahuu fel te dékúu nè rë homun èssín.

¹⁶ « So' mi Yéésú, daa mi wol malaakii so' teeḅi ḍon fi ḅëy ílí jaṅaa iñyeh : So' mi sédí Dawit, te daa mi hula na niiñ hagaḍ ḍa. »

¹⁷ Ruuh-Peserj a kíléegí Har fa wonu tih : « Aye ! »

Bëyí fí keloh uni baa rek wona : « Aye ! »

Bëyí fí sifiroh aya !

Bëyí fí faha' na mulaa na ona' pesa na ḍúméh rë meeluy na dara !

¹⁸ So' mi Saṅ, mi won a ḍon, ḍon fi ḅëwë keluu Unni Koope filiḅ téeríi bee ra ḅéeḅ nè : ḅëyí fí ḅaat na yin, Koope ay rii ḅaat loolla wonu filiḅ ra. ¹⁹ Te ḅëyí nís nè yin, Koope ay rii nísíḍ wodi di koyyi kilka na ona' pesa na

* 22:13 22.13 Daa mi Alfaa daa mi Omegaa :Alfaa daa koy una ḍéḅ di gerek ra, omegaa daa míllè'.

ḏúméh rë, nísíḏ ḏí tígí di gini selaa na wonuu filiḑ téerí
bee ra.

²⁰ Bëe' won biti iñyaa ḑéeḑ kaah ra won tih : « Mantee
: So' may nimil te ii maañ ! »

Ḑémín ! Aye Yéésú-Yíkëe !

²¹ Yéésú-Yíkëe líhë rën ḑéeḑ mal !

Séréel Ndút: Unni Koope

Ndut: Séréel Ndút: Unni Koope (New Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ndut)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

a3a1238b-9393-5875-a4c5-1d3f38537bfe